

D F N

1604

00
1A
0020

+

DISPUTATIO BIBLICA XXVII
De XXXVII. Capite Gene-
seos, ad privatam *συζητηση*
proposita

100

à
SALOMONE GESNERO, S. S.
THEOLOGICÆ DOCTORE ET PRO-
fessore publico, in Academia
Vitebergensi.

De qua
Die vlt: Octob. Anno 1599. Deo auxiliante respondebit

IOANNES SAMBSTAGIUS
Byruthanus Montano-Fr.

VVITEBERGAE,
Imprimebatur Typis Meissnerianis,
M. D. XCI X.

Viris
Nobilissimis, Magnificis,
Doctissimis:

IVLIO à Seckendorph IOANNI IOACHIMO
in Sachsegrün, Praefecto à VVarnstadt, Byru-
in Schavenstein, thane & Creussenatis
&c. diaceson Praefecto,
&c.

Illustriissimi Principis ac Domini, DN.
GEORGII FRIDERICI, Marchio-
nis Brandenburgici Consiliarijs &c. Me-
cænatibus ac Dominis suis de patriâ op-
timè meritis & merentibus, per-
petuò suspiciendis:

*Disputationem hanc Biblicam in de-
bite gratitudinis & observantia me-
moriâ*

devotè consecrat

IOANNES SAMBSTAGIVS
Respondens.

Caput 37. Thesis 1.

Aput hoc in sex particulas potest distribui. Prima commemorat educationem Iosephi, de cuius historia deinceps erit agendum: altera de odio fratrum erga ipsum agit: tertia de Somnijs: quarta de Inficijs, quas fratres vitæ illius struxerunt: quinta de liberatione ex illis & venditione eius in Ægyptum: postrema de luctu & mærore Iacobi.

Partitio
Capitis 37.

Prima particula de educatione Iosephi.

2. Ad educationem & fortunam Iosephi quod attinet, sequentia de illa commemorantur. Principio quidem quod pater Iosephi, Iacobus, habitaverit in terra Chanaan, in qua pater eius Isaac peregrinatus fuerat: habitavit autem in Hebron, ut infra versu 14. patebit.

3. Quod autem Iacobus in terra peregrinationum patris sui habitasse dicitur, non ita accipiendum est, quod meliori fortuna fuerit, quàm pater: æquè enim, ut ille exul erat, nihil habens proprii in terra Chanaan, excepto agro Sichemico, quem emerat Gen: 33. 19. Vnde tamen mox excedere filiorum intemperie coactus est Gen: 35. manet itaq. Iacobus in terra promissa non minus peregrinus, quàm Abraham & Isaac. Ebr: 11. 139.

1. Quest.
quomodo Iacob habitare in terra Chanaan dicitur.

4. Habitare tamen in ea dicitur respectu fratris Esau, qui inde in montes Seir concesserat Gen: 36. 6. & quia in terra peregrinationum patris sui est, monetur ut coelestem quærat patriam. Ebre. 11. & 13. Phil. 3.

5. Quod Moses narrationem ita auspiciatur: istæ sunt generationes Iacobi, cum nullam hinc texat genealogiam, id qua de causa fiat, dubitatur. Et alij quidem vocem hebræam Tholedoth non tam de familiarum catalogo quàm de rebus gestis exponi debere arbitrantur, atq. ita hæc verba, hæc sunt generationes Iacobi, explicant, quod habeant γενεαλογίαν sequentium.

2. Quest.
textualis, quomodo vocetur generationes Iacobi.

6. Sed cum in ijs, quæ sequuntur, non tam Iacobi, quàm Iosephi res gestæ percenseantur, concinnius videtur, ut propositionem modo commemoratam, non γενεαλογίαν sequentis narrationis, sed συμπέρασμα superioris commemorationis de familia Iacobi

esse statuamus. Supra enim Gen: 35. 22. dictum est: erant autem filij Iacobi duodecim, &c. familiae autem Iacobi è regione posita fuit genealogia Esavi capite 36. Vnde iam conclusio subiicitur.

3. *Quest. Textualis de etate Iosephi.* 7. Explicata loci circumstantia, temporis subiungitur, quod nimirum Ioseph, cum ea evenirent, quæ commemorabuntur, annos septendecim habuerit. Perperam itaq; legit vulgata versio annos sedecim. Licet anni sedecim de completis, & septendecim de xvii. currente expositi omnem diversitatem tollere Lyrae videantur.

8. Ætatis autem fit mentio, ut χρονολογία biblica inde colligatur, sicut infra patebit, venditum esse Iosephum ante mortem Isaac, deinde ut Dei providam curam, qua singulorum annos, dies, horas observat, fratrum item Iacobi immanem crudelitatem, patris & avi incredibilem dolorem, Iosephi verò impietate profectum, patientiam & castitatem tanto maiorem, quo minor est ætas, æstimemus.

4. *Quest. Didactica de pastorali vita Iosephi.* 9. Tertia particula narrationis de educatione Iosephi generis vitæ continet, quod nimirum Ioseph non delicatè sit educatus, sed cum fratribus pecudes paverit.

10. Et pertinet hoc ad commendationem σοφίας paternæ in Iacobo, qui etsi Iosephum impensè amavit, ocio tamen minimè, sed laboribus ab ineunte ætate assuefecit: iuxta præceptum, discant & nostri &c. Tit. 3. 14.

11. Quin etiam hinc elucet humilitas Iosephi, qui dotibus ingenij non intumescit, sed ita se gerit, ac si eas apud se planè nesciret. Scit enim se thesaurum sapientiæ & prudentiæ gestare in testaceo vase, 2. Cor: 4. 7.

12. Inprimis autem hoc spectat ad miraculi amplificationem, quod juvenem inter pecudes educatum tanta sapientia pollere audiemus. Hoc enim indicio est, sapientiam ipsius non fuisse librorum & magistrorum adminiculis comparatam: (licet patrem & avum de vera Dei agnitione concionantes diligenter audiverit:) sed divinitus & immediatè infusam. Ioh. 6. 45. Iere. 31. 33. 2. Pet. 1. 21. Simile est Davidis exemplum, qui licet apud pecorū greges pedito pastorali, non armis assuefisset, nihilominus Goliathen prosternit, ut soli Deo gloria cedat 2. Cor: 12.

13. *Quar.*

13. Quarto de convictu & sodalitiō Iosephi istud addit Moses, 5. *Quest. Textualis, cur Ioseph cum filijs*
 quod paverit greges cum fratribus suis, & puer fuerit cum filijs Billah & cum filijs Zilpah uxorum patris sui.
14. Quod partim ex necessitate, partim ex virtute factum est. *cum filijs ancillarum versetur.*
 Rachelem enim matrem Iosephus amiserat Gen. 35. 19. Benjamin frater uterinus infans trium annorum nondum per ætatem pascendis pecoribus idoneus erat. In Lea eiusq; liberis prisca inter Sorores invidiæ fomenta resedisse non est dubium. Quia proinde cum illis esse commodè non poterat, cum quibus dignitate natalium esse meritò debebat, illis sese adiungit, qui eum libenter ferebant.
15. Ac quod filijs Bilhæ assuescit non est mirum, cum ea matri, Racheli, in educatione Iosephi operam ancillarem præstiterit.
16. Zilpæ autem filijs cohabitât, eo quod idem tabernaculum utriq; ancillæ deputatum fuit, ut supra cap. 31. 33. Ingressus est Laban in tentorium Leah, & in tentorium Iacobi, & in tentorium duarum ancillarum.
17. Sed præter necessitatem virtutis & humilitatis hoc est, quod Ioseph licet ex uxore patri charissima natus, nobilitate tamen & eminentia sui ortus minimè effertur, neq; ancillarum filios præ se contemnit: memor præceptorum tutelæ societatis: Syr. 13. Prov. 11. 2. Lyra autor est, illum suo convictu ancillarum liberos contra fastum filiorum Liæ consolatum esse.
18. Quintò de virtutibus Iosephi hoc additur: Retulit Ioseph 6. *Quest. Text. de crimine fratru Iosephi.*
 infamiam illorum malam patri eorum. Infamia illorum hebraice **וְעִוְבָתָם** nuncupatur, quod græci reddiderunt **ψόγος**, vituperium, Onkelus accusationem, Hieronymus crimen.
19. Alij activè accipiunt, quasi ipsi vel patrem vel Iosephum malè criminati essent: alij passivè, (quod vero similius,) quod ob flagitia malè audierint apud bonos & famam totius domesticæ Ecclesiæ passim sordere fecerint. Nam **וְעִוְבָתָם** fumum denotare & postea **δυσφημίαν** grammatici volunt.
20. Rupertus è pastoritia consuetudine coniectat, quasi filij Bilhæ & Zilpæ inter pecora pecuariæ & belluinæ libidini Sodomiticæq; turpitudini assueverint. Sed cum Iacobus Rubenis incestum testamento damnet & privilegio primogenituræ mul-

Et Gen. 49. 4: credibile non est, tantum illos scelus impune la-
tuos fuisse. Proculdubio Rubenis incestu, filiorum Liae factum,
reliquorum iurgia rapinas, fraudes &c. parenti aperuit.

7. *Quest.* 21. Nam Iosephus proditorem agit fratrum delicta patri de-
practica, u- tegens? Nequaquam, siquidem proditio ex insidijs nascitur &
trum dela- ad opprimendos innocentes dirigitur, quo crimine Iudas, Achi-
tio criminu tophel, Doeg & alij laborarunt, & Phaliscorum ille ludimagi-
fit proditio. ster, qui patriam prodere volens pueros suae fidei commissos ho-
Livius lib. sti, Camillo, adduxit, de quo Poeta:

5. *ductosq; Camillus*
Claudianus Trans murum pueros obseſſe reddidit tibi. Quod flagitium ob-
is Ruff. trectorum & fufurronum prohibetur Leuit. 19. Sir. 5.

22. Scelera vero patri vel magistratui deferre, ut rei vel ad-
moniti emendentur vel iusta pena coerceanur, & publica scan-
dala è medio removeantur ad veritatem & virtutes octavi præ-
cepti pertinet: Sicut etiam Christus iubet peccata impenitentium
indicare Ecclesiae Matth. 18.

Pij prodito- 23. Ita certè Ionathan insidias patris Davidi patefecit, 1. Sam.
res. 19, & hoc nomine ob revelata Davidi Absalonis consilia Chu-
fai, Zadok & Abiathar commendantur 2. Sam. 15. Et Rahab im-
pios suos cives ob scelera exitio divinitus adiudicatos prodens
Ios. 2. 4. fidelibus annumeratur Ebr. 11. 21, quemadmodum & Ia-
el vxor Aber Kenai suum impium tyrannum muliebri astutia
oppressit, quam ob causam encomiastico carmine à Spiritu sancto
ornatur Iud: 4. 18. & filius sororis Pauli in hunc catalogum
referendus est Act. 23. 16. & magistratum habere, qui crimina
deferant, ex usu rei publicae esse vel Ethnicus Cicero intellexit.

Animo non 24. Quamobrem inter proditionem insidiatorum & delatio-
patientium nem honorum iuxta Augustini sententiam libro 2 contra literas
querelis di- Petiliani cap 10. distinguendum est, qui ait: Non oportet quere-
scernenda las eorum, qui patiuntur, audire, sed animum eorum, qui faci-
delatio in- unt, querere.

sta à prodi- 25. Ac in deferendis fratrum & amicorum peccatis vitanda
tione. est precipitancia & observandi gradus admonitionum à Christo
præscripti Matth. 18. Prodant quippe non modo illi, secundum
Augustinum, qui peccata fratrum dolo malo patefaciunt: Sed
Cautio in etiam is, qui fratrem cuius peccati privatim conscius est, non clam
arguit,

arguit, sed palam coram hominibus: is enim fr atris non corrector *deserendis*
sed proditor censendus est. *criminiibus.*

26. Interim tamen hæc, quæ de occultis dicuntur erratis non ad notoria flagitia detorqueri debent. Tim 5. 24. De publicis enim scandalis, quibus alij offenduntur, dicit Paulus, peccantes coram omnibus argue &c. 1. Tim. 5. 20.

27. Postremo præmium uirtutum Iosephi commemoratur:

Porro Israël diligebat Ioseph præ cunctis filiis suis, quia filius senectutis erat ei, fecitq; ei tunicam polymitam.

28. Iosephum filium senectutis Iacobi nominari censent quidam Onkeli paraphrasin secuti propter senilem eius prudentiam; quod à textu planè alienum: etsi senes aliquando pueri vocantur, Esa. 65, Ephel. 4. 1, Pet. 2. *9. Quest. text: Cur Ioseph filius senectutis.*

29. Thargum Hierosolymitanum de similitudine εἰκόνος imaginis interpretatur, quod Ioseph patris vultum representaverit: quod tam animo quam corpori accommodari potest.

30. Sed planius est, si κτὶ τὸ ἔσθον exponamus de tempore. Etsi enim Ioseph non postremo sed ante Benjaminum annis tredecim natus est; quia tamen è Rachele tum demum susceptus, cum Iacob ex illa prolem desperasset, ideò non immeritò filius senectutis appellatur, tam patris, quam matris respectu.

31. Nec inconueniens illa fuerit ratio, si Iosephum sua pietate & reliquis uirtutibus baculum senectutis Iacobo fuisse, eamq; ob causam filium senectutis nuncupatum esse dicamus.

32. Et notanda est in patriarcha assidua mortis meditatio. Cum enim annos natus 91, dimidiumq; vitæ paululum, 18. videlicet annis, supergressus esset, (vixit enim annos 147. Gen. 47. 28,) iam tum se inter senes fuisse perhibet: memor videlicet illius, numerare dies nostros doce nos Psal. 90.

33. Ad exprimendum suum amorem Iacobus filio peculiarem vestem conficit, quam hebræus textus appellat Chetonet passim *textualis* græci transtulerunt χιτῶνα ποικίλον, cum quibus Thargum Hierosolymitanum, quod tunicam appellat Mehuiar, id est, *de veste Iosephi.* versicolorum, & nostra germanica versio consentit.

34. Hieronymus autè πολύμιτον à varietate licij intertexti nuncupat, quod vel ad colorem vel ad materiam referri potest. Aliud Thar.

Thargum dicit fuisse vestem carbasinam seu purpuream, qualis fuit Thamaræ 2. Sam. 13. 18. D. Lutherus pro candida habet, & similem fuisse illam Samuelis Meghil Katon 1. Sam. 2. & Christi tunicam à matre textam & Meghil sacerdotale Exod. 28. Aquila talarem, Symmachus manicatam reddidit. Nam vox ד'וד vel de partium vel de colorum varietate exponi potest.

35. Quicquid sit, apparet inde vestium usum non modo ad necessitatem, sed etiam ad decentem ornatum, & ad exprimendum amorem erga liberos & coniuges divinæ voluntati minimè adversari, modo luxus vitetur. 1. Tim. 2. 9. 1. Petr. 3. 3.

36. Iam in altera capitis portione immane odium fratrum adversus Iosephum describitur, & principalis quidem eius causa fuit livor & invidia, eaque duabus rebus irritata, amore patris & favore Dei, quod tumidi & inflati illorum animi ægerrimè tulerunt fratrem minorem natu tenerius & ardentius à parte diligere, vers. 4.

1. Quest.
Theor. de
peccatis san-
ctorum &
renatorum.

37. Et cum ex plenitudine cordis os loquatur, Matth. 12. 34. arborq; mala non possit bonos fructus edere Matth. 7. idcirco non possunt odio flagrantes pacificè seu benevolè fratrem alloqui. Homicidæ proinde sunt animo & lingua, Matth. 5. 22. 1. Iohan. 3. 15. Ier. 18. 18.

38. Atq; hinc apparet, quàm frivola sit Iudæorum de sua gente gloriatio, cum patriarchæ illorum tot peccatis obnoxij fuerint; concidit etiam liberi arbitrii papistica & pharisaica assertio, & integritatis renatorum vanissima iactantia.

39. Altera res, quæ crudele odium in fratribus exstimulabat, erat favor Dei. Optima enim sunt cibi invidia. Ita fratres invident Iosepho, quod somnia habet δεδωκεν , quæ imperium ipsi in fratres pollicebantur: atque ita eodem spiritu aguntur, quo Saul adversus Davidem 1. Sam. 17. 18. 19. 20, & Satrapæ Persici adversus Danielem, Dan. 6.

40. Tercium capitis membrum habet commemorationem duorum somniorum Iosephi, quæ eiusdem sunt sententiæ, diversa tamen materiæ. Nam alterum est terrestre, alterum coeleste.

41. Terrestre à manipulis frugum vers. 6. 7, quod fratres satis sagaci coniectura interpretantur de dominio Iosephi v. 8. coeleste verò v. 9. 10. & cum intelligant principatum ipsi divinitus ostend-

ostendi adversus stimulum profectò calcitrant, Deoq; repugnant,
quod Somnijs à Deo immisis ad indignationem concitantur.

42. Nisi, quæ illorum fuit impietas, phanatica putaverunt &
commentitia fratris visa. Quid autem de Somnijs sentiendum
sit supra cap. 28. expositum est, cui meritò additur, quod hoc lo-
co Lutherus & alibi alij commemorant, de fatidicis Somnijs,
quod nimirum hac quoque postrema mundi ætate Deus quan-
doq; futura hominibus vel per somnia, vel alijs modis revelet.
Sicut Lutheranam Ecclesiæ reformationem longè ante prædi-
xerunt, Iohannes Hufs, Nicolaus Cusanus Cardin. Iohannes
Lichtenbergius, Ioachim Abbas, Hildegardis, Iohannes Hilten
& alij.

43. Hic istud solummodo discutiendum est: num Iosephus
peccaverit somnia referens & ita quidem absq; ulla circuitione
exponens, sicut oblata fuerant; prudentiæ enim fuisse videri
posset, si eventum expectasset, aut dissimulatis circumstantijs in
genere quædam retulisset; & accedit, quod à patre obiurgatur,
quod fieri non deberet, si Iosephus hac in re nihil delinqueret.

12. Quest.
præct. De
simplicitate
Ioseph.

44. Plana verò est responsio, non vituperandum esse sed lau-
dandum Iuvenis candorem; Visiones enim & Somnia divinitus
exhibita nec occultanda, nec truncatè referenda, & pro arbitrio
exponenda sunt: sicut gravissima comminatio, quæ apocaly-
pticis visionibus subiungitur Apoc: 22. testatur.

45. Ad increpationem Iacobi quod attinet, humani quiddam
senex patitur nimia erga fastuosos & contumaces filios lenitate.

13. Quest.
præct. de ob-
iurgatione
Iosephi.

46. Neq; enim locum habet, quod quis dicere posset, ipsum
non animadvertisse visionem istam à Deo esse, cum vers. 11. sub-
iungatur: (pater autem eius observabat rem istam) neq; fictioni hic lo-
cus est, quasi simulatè coram fratribus eum repræhendisset, cum
nullius simulationis fiat mentio.

47. Sed quemadmodum Christi parentes filium suum, qui erat
ἐναμάστειτος, ex imprudentia obiurgant, cum Hierosolymis re-
mansisset Luc. 2. Ita ignorat hic Iacob filium suum divinitus ad
tantos honores evectum iri, quæ quidem ignorantia ex ipsius
luctu liquido apparet.

14. Quest.
theoretica
de Sole &
luna ac im-
pletione so-
mnijs.

48. Sed pulera est imago, quod pater familias Soli, mater Lu-
na, filij Stellis comparantur, de cuius allegoria alij differuerunt.

B

49. Istud

49. Istud inquirendum est, quomodo oraculum, quo ad matrem, impletum fuerit, cum ea iam esset mortua Gen. 35. 18.

50. Nam illorum ratio, qui putant Iosephum, superstite adhuc Rachele, venditum fuisse, non subsistit, cum Iacob Hebrone apud Isaacum habitans inde Iosephum ad fratres miserit, ut in hoc capite sequitur: Rachel autem in itinere Hebronem versus mortua est, Gen. 35: & præterea cum undecim stellæ, Iosepho per Somnium oblatæ, totidem eius fratres denotent, manifestum ex eo est, Benjaminum, cuius partu mater expiravit, jam natum fuisse.

51. Neque audiendi sunt, qui putant, Iacobum ἀπὸ τῶ ἀδωά-
78 in reliquorum filiorum gratiam Somnium Iosephi vanitatis arguere, quasi diceret, quomodo hæc visio sibi constare potest, cum mater non amplius sit in vivis: ex eo enim, quod Iacobus Somnium apud animum reposuit, certum est, quod illi minimè visum fuerit vanum.

52. Maximè proinde consentaneum est Iacobum nomine matris intelligere Bilham, ut Hebræi censent, quam Iosephus pro matre habuerit, ut antea significatum vers. 2. & duas vxores, Bilham & Zilpam cum Iacobo in Ægyptum descendisse è cap. 46. 5. patet.

53. Nec improbanda D. Lutheri sententia, qui σωκεῖν ὀχικῶν per Solem, Lunam & Stellam totam familiam absq; personarum discretionem intelligi existimat. Sed Augustini allegorica interpretatio, qua ait, hoc non in Iosepho sed in Christo demum impletum esse, nihil ad rem facit.

a 5. Quest. Textualis, quando Iacob adoravit Iosephum.
54. Quæritur porrò, an etiam Iacobus unquam Iosephum adoratione, politica nimirum, (de ea enim hic sermo est,) veneratus sit? Factum autem id est partim mediatè per filios, cum illis internuncijs frumentum à Iosepho supplex peteret, partim immediate, cum Iacobus in Ægyptum veniens illum amplexeretur præq; gaudio lacrymas funderet Gen. 46. 29, & postea proculdubio honorem illi ut magistratui exhibuit, quin etiam cum sepulturæ officium ab eo reverenter peteret, non pro patriâ potestate iniungeret Gen. 47. 29, nec non cum Ioseph illum decumbentem inviseret Gen. 48. 2.

55. Quod autem Ebr. n. 21. dicitur, & Iacob adoravit ad summitatem seu fastigium virgæ eius, in eo σφάλμα græcæ interpretationis.

tationis commissum esse, nullum est dubium. Nam hebraeus
textus legit לִמְצָוָה quod lectum significat, & Hieronymus ac
Onkelus ita exponunt Gen 47.31. adoravit Israël Dominum con-
versus ad lectuli caput.

56. LXX. verò interpretes aliter legerunt לִמְצָוָה quod hac
forma baculum, Virgam, sceptrum denotat. Licet nihil sit peri-
culi sive illa sive hæc lectio observetur: ex neutra n. conficitur,
quod Iacobus vel Iosephum vel Sceptrum eius religiosæ adorati-
onis cultu affecerit.

57. Gregorius lib. 6. moralium cap. 12. interrogat, num fratres
Iosephi aliqua occulta vi adacti sint ad vendendum Iosephum,
ut nimirum Somnio satisfieret? Sed responsio è capite Gen. 50.
20. & 45. 5. parata est, quod inter voluntatem & actionem Dei,
interq; fratrum machinationem ingens discrimen sit: ac licet Io-
sephus non alijs medijs, quam venditione ad fastigium istud
promissi per somnium honoris conscenderit: poterat tamen De-
us multis alijs vijs huc illum provehere, etiamsi fratres plagium
non commisissent. Malo proinde illorum instituto Dominus
propter Iosephum benè usus est, sicut timentibus Dominum omnia
cedunt in bonum Rom. 8. 28. 1. Cor. 10. 13.

Quarta pars.

58. Quartum membrum capitis commemorat profectionem Io-
sephi ad fratres & structas ipsius vitæ insidias vers. 12. 13. 14. 15.
16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24.

59. In qua narratione cætera plana sunt, præter ista s, quas in-
terpretes movent, quæstiones. Principio enim interrogant, an
non audacia sit & temeritas tam in filio quàm in patre, cum sci-
rent, fratres Iosephi odisse, quod nihilominus adolescens in
locum desertum & procul à patria dissitum ad illos mittitur: Re-
ctius sanè Iacobus fecit, qui Esavi furori in Mesopotamiam usq;
cessit.

60. Si dicas, Deum has improvidæ ignorantia nebulas illis
iniecisse, ut insciji sanguinarijs fratribus materiã & ansam sceleris
suppeditarent, blasphemiam in Deum committis, similem illi, quæ
Calvinus Dei bonitatem perstringit in ca. 3. Gen. vbi, quin etiam
quod Deus animal, inquit, Satanæ commodavit, quod alioquin
nunquam paruisset, quid hoc aliud fuit, quàm hostem in hominis
exitium armare? quæ horrenda vox suo loco refutata est.

B 2 61. Quare

16. Quest.

theor. num

neceffe fue-

rit vendi

Iosephum.

17. Quest.

theor. De

profectione

Iosephi ad

fratres.

61. Quare hoc etiam ignorantia lapsibus adscribendum videtur, quod uterq; nimium fudit hostibus. Et charitas omnia credendo & optimè sperando sæpe fallitur 1. Cor: 13.

18. Quest. 62. Secundò istud etiam quæstionem parit, cur Deus vel Iacob vel Iosepho periculum non patefecerit, eosq; , qui ipsi erant charissimi, monuerit? Hinc enim ventosa ingenia ratiocinari possent, Deum quodammodo autorem fuisse eius sceleris, quod plagiarij isti perpetrant, cum monendo impedire potuisset.

insidie fratrum non sunt divinitus patefacta. 63. Verùm usitata valet solutio, quòd Deus nemini quicquam debeat, ut scriptum est Rom: 11. Quis prior dedit ei, ut reddatur illi? Iob. 41. 2. Et quia Dominus utriusq; fidem & patientiam sub examen vocare voluit, ideo in hac illos ignorantia versari passus est.

19. Quest. 64. Loci porrò distantia non temerè à Mose annotatur, cum ait, & misit eum ex valle Hebron & venit in Sichem. Sichem enim, ut chorographi perhibent, xv. abest ab Hebrone milliaribus.

theor: de distantia Sichem ab Hebrone. 65. Ex eo proinde flagrantem patris *sogylw* erga filios, licet improbos, & syncerum Iosephi erga crudeles fratres amorem æstimare proclive est.

66. Non inculcabitur, quod de errore Iosephi allegoricè tradit Augustinus, quod Iosephus errans & in deserto hinc inde quærens fratres suos Christum representaverit, qui in deserto mundi quæsit oves aberrantes Esa. 53. Luc. 15. Augustin. Serm. de tempore 81. & quod idem in epistolis ait, errorem Iosephi fuisse in via pedum non in via morum.

20. Quest. 67. Quod erranti Iosepho vir occurrit, qui ipsum benevolè interrogat, & ubi fratres pascant edocet, de eo, quis fuerit, percontantur. Et hebræi quidem, ut è Thargumica paraphrasi Ionanthis apparet, censent Gabrielem archangelum in forma viri Iuveni obviam venisse, quod in medio relinquimus. Sive homo fuerit sive angelus, non fortuito sed singulari Dei providentia factum est.

21. Quest. 68. Posset aliquis Iosephum temeritatis arguere, quod cum fratres in Sicheimitico agro non invenisset, longius eos consecutus est: videtur enim paternum mandatum excedere, quo Siche-
cur Ioseph non sit dominum reversus, cū fratres non reperisset. mam ire iussus fuerat.

dato

69. Sed hinc apparet Iosephum libenter & ex animo patris mandato morem gessisse: ideoque non tam verbis quam sententiæ inhæret, quæ erat, ut de fratrum fortuna patrem faceret certio- rem, id ut assequatur nulli parcat labori & molestiæ.

22. Quest.

70. Quin etiam de autore perpetrandæ cædis sunt solliciti, Quis autor quisnam præ reliquis istius consilij sanguinolenti inventor? Et interficien- communis sententia est, Simeonem & Levi id cæteris fratribus di Iosephi. suggestisse: idque duabus rationibus colligunt, primò quòd Ru- ben maximus natu cædem dissuasit Gen. 37. 21. & 42. 22. proximi- mus autè ab illo fuit Simeon: deinde quòd Iosephus hunc ipsum postea in vinculis detinet Gen. 42. 22.

71. Vnde quoque proverbium apud Iudæos, non esse mendicum, nisi de Simeonis tribu, qua pœna facinus Simeonis affectam fuisse censent, ut omnium esset familiarum pauperrima.

72. Ac cum Iudas Ischariotes, qui Christum prodidit Ioh. 6. 71. & 13. 2, & 12. 4. vocetur Simeonis filius censent illum ex hac stirpe ortum: certè mores cum Simeone patriarcha apprimè conveniunt.

73. Stupenda verò est cæcitas, quòd non verentur θεομαχῆν sibi; persuadent, se Iosepho interempto illud intercepturos, quòd Somnia divinitus immissa illi promittebant, cum aiunt: ecce magister ille Somniorum, & iterum: Venite & occidemus illum &c. & vi- debimus, quid sint Somnia eius.

74. Scire verò debebant, non esse consilium adversus Domi- num Prov. 21. & consilia Dei stare nec irrita fieri posse Esa. 46.

75. Neque minor stultitia, quòd de celanda coram hominibus cæde sunt solliciti, nihil Deum omnium arcanorum conscium me- tuentes. Psal. 94.

Quinta capituli particula.

76. Quintum membrum agit de liberatione Iosephi, cuius sua. 23. Quest. for est Ruben v. 21. 22. argumenta, quæ fratrum furori opposuit, Quo consi- à Iosepho annotata sunt lib. 2. Antiquit: cap. 3. inter quæ istud lio Ruben præcipuum, ut Deum vererentur spectatorem ac testem consilij labore de contra fratrem initi, cum nihil ipsius providentiam latere possit, liberando Iosepho. sive in solitudine admittatur, sive in civitate. Vbicunq, enim sint homines, existimandum ibi Deum quoque adesse &c.

77. Quam ob causam Rubenus reliquis fuerit mitior meritò consideratur: & non alienum à vero videtur, illum istis duabus

B 3

inci-

incitatum fuisse, primò quidem quod sibi tanquam primogenito rationem de amisso Iuvene reddendâ fore existimaverit, deinde quod patrem servato charissimo filio placare voluerit, quem incesto concubitu vehementer offenderat.

78. Et sanè divina hic potissimum conspicitur providentia, quod, cum filij Leah Iosepho infensiores essent, quam cæteri, ex illis tamen Ruben & Iudas divinitus impelluntur, ut furori parricidarum sese opponant. Hinc est Salomonis sententia Prov. 16. 7. cum viæ alicuius Domino placent, etiam inimicos eius illi pacatos reddit.

84. Quest. de non fundendo humano sanguine. 79. Mandatum de non fundendo hūano sanguine, quod Ruben inculcat fratribus, etsi omnibus natura notum est, tamen per fidem *διδασχῶν* & traditionem à Noah hucusq; propagatum fuisse apparet: Sicarii enim isti omnem humanitatis sensum exuerant, ut dubium non sit illos nihili facturos fuisse imò derisuros rationem Rubeni, si à sola conscientia ducta fuisset, & non potius divinam comminationem expressam Gen. 9. 6. habuisset adiunctâ.

80. Proinde non prorsus vituperanda quoque Rubeni fictio, qua fratribus persuadet, ipsos à parricidij scelere fore immunes, modo manus ab effusione sanguinis cohiberent, licet in foveam coniectum fame enecarent: quandoquidem è fovea extractum patri restituere cogitabat, Vers: 22. Per se tamen hæc sententia est impia & scelerosa.

81. Quasi verò non satius esset statim occidi, quàm lenta fame confici, quo mortis genere nullum est crudelius & miserius. Deut: 28. Lev: 26.

82. Sed simulatio Rubenis, qui hoc pacto Iosephum liberare & patri reddere cogitat laudem, suo modo meretur, propter finem honestum, quem spectabat, & propter præsentem necessitatem.

85. Quest. de cisterna. 82. Reliqui Rubeno obtemperant, ut seniori, & fratrem vestibus spoliatum in cisternam veterem conijciunt. Iosephus has partes Rubeno datas asserit, qui adolescentem fune ligatum sensim in puteum demiserit. Sed hoc textui contrarium videtur: Moses enim cum impetu arreptum & in foveam præcipitatum fuisse commemorat.

84. Etsi autem puteus aqua carebat, verisimile tamen est, illum serpentibus, ranis, bufonibus & similibus venenatis bestijs sca-
tuisse.

tuisse. Vnde meritò miraculis accensetur, quod Iosephus incolumis evadit, sicut Ieremias Ier. 38, estq; typus Christi Zach. 9. cap.

85. Perpetrato tam horrendo scelere confederunt ut conviverentur vers. 25, in quo natura peccati, & conscientia apparet, quæ ad tempus quiescunt secunda, postea verò evigilant, Gen. 4, sicut infra patebit Gen. 42. 21.

86. Imago etiam in illis depicta est horribilis ἀσοφίας & σκληροκαρδίας erga fratrem, quod nullis eius lacrymis & eiulationibus flecti se patiuntur, ut ipsi infra cap. 42. 21. immanitatem suam execrantur.

87. Deniq; typum exhibent Epicuræorum & hypocritarum, qui interim helluantur & hilari sunt animo, dum Ecclesia miserè affligitur, sicut Amos huc alludit cum ait, epicuræos non curate eiulatum & calamitatem Iosephi, cap. 5.

Sexta capitis pars.

88. Postrema capitis particula venditionem Iosephi describit. 26. *Quest. de aromatu*
Dum enim illi epulantur, ecce divina fit providentia, ut mercatores accedant generis Ismaelitici, qui aromata omnis generis, quæ *speciebus,*
Nechoth vocantur 2. Reg. 20. 13. & resinam, quæ est humor pre- *de q. merca-*
ciosus ex arboribus effluens Ier. 8. ver. pen. & 51. 8. & deniq; Lot *tura.*
seu Lotum, ut legit Onkelus, Hieronymo, & græcis est stacte: camelis suis imposita ex Syria in Ægyptum deportabant, eo itinere, quod è monte Gilead in Ægyptum ducit. vers. 25. Mercaturæ enim & vicinarum gentium commercia semper usitata fuerunt.

89. His conspectis Iudas suadet, ut adolescens illis vendatur, & utitur argumentis gravissimis ab utili & inutili, à vindicta Dei, à fraterni sanguinis necessitudine ver. 26. 27.

90. Vana verò est Iudæ & reliquorum persuasio, quòd existimant, se parricidij seu fratricidij crimen effugere, si illum vendant, quasi non ipsa morte pijs sit gravius ab Ecclesiæ gremio abstrahi & tyrannorum ac hostium veri cultus furori obijci, ut de alijs incommodis, quæ in venditione hominis liberi inerant, nihil dicam. Apparet hoc in Davide 1. Sam. 26. 20.

91. Et

91. Et procul dubio, vel Midianitæ lucri adeo fuerunt cupidi, ut de Iuvene nihil interrogarent, aut immaniter barbari, ut crudelium fratrum facinori gratificari non dubitarent, vel isti, quod vero similis, multa mendacissime commenti sunt, quibus facinus coram mercatoribus à suspitione plagij & criminis purgare sunt conati: & credibile est, eos Iosephum minis eò adegisse, ut, se illorum fratrem esse, iam quidem fateri non auderet, infra tamen palam fatetur cap. 40. 15.

27. Quest.
De Ismaeli-
tu & Mi-
di. mitis.

92. Cum autem mercatores vocentur Ismaelitæ vers. 25. 27. & mox Midianitæ vers. 28, quæritur, num sint ijdem. Et Ismaelitarum gentem ab Ismaele filio Abrahami ex Agare, Midianitas autem à Midian, qui itidem fuit Abrahami è Cetura filius Gen. 25. 2. ortos atq; ita distinctos populos esse manifestum est.

93. Lyranus sanè existimat Iosephum ter esse venditum, quod nimirum Ismaelitæ illum à fratribus mercati Midianitis, & isti Potiphari in Ægypto vendiderint,

94. Sed narratio Mosis clarè indicat Ismaelitas & Midianitas itineris & commercij socios fuisse & communi precio viginti argenteorum, quos decem vncialibus æstimant Iosephum emisse. Hinc enim est quod utriq; coniunguntur.

95. Et æstimare hinc possumus, quod filij huius seculi, præ populo Dei in hoc mundo semper floreant & opibus abundant: Sicut filij concubinarum Abrahami, Ismaelitæ & Midianitæ mercatores & aromatarij sunt, cum Isaaci & Iacobi stirps interim in foribus pastoritæ vitæ delitescat,

96. Per commodè quoque accidit, ut Iosephus à Pharmacopolis & aromatarijs in Ægyptum deportaretur. Siquidem non modo fragrantissimum pietatis & veræ religionis aroma, sed etiam salutaris medicina superstitosæ genti futurus erat, Psal. 105.

28. Quest.
vbi fuerit
Ruben cum
venderetur
Ioseph.

97. Dum hæc agerent fratres, Rubenum abfuisse Moses porro significat & reversum ægerrimè tulisse, quod Iuvenem non reperiret vers. 29. 30. Quærun t igitur, ubi Ruben fuerit?

98. Et alijs placet illum eiulatus Iosephi ferre non potuisse, alijs, eum quæsitis melioribus pascuis fratres à cisterna abstrahere conatum esse, alijs volunt illum ideo se subduxisse, ut per ambages ad puteum accederet & puerum extraheret: Iosephus ait, eum noctu ad foveam venisse. Quicquid sit, certum est ex eius oratione, quod de liberando Iosepho fuerit sollicitus.

99. Iose.

99. Iosephus equidem perhibet, Rubenum cum audivisset puerum esse venditum acquivisse: quod si verum, momentanea & hypocritica fuit eius penitudo, & eo nomine vehementer vituperanda, quod nunc quidem vestes dilacerat, & voces hæc emittit, ego quò, ego quò ibo, quas nemo non existimaret ingentem animi dolorem præ se ferre, postea verò in fallendo & miserimè excrucians eum cum fratribus consentit.

100. Verùm verba illius Gen. 42. 22. cum cæteris eadem Iosephi exprobandis ait, nunc requiritur sanguinis eius, fermè illud innuunt, non aliter illum persuasum fuisse, quàm Iosephum à fratribus è medio sublatum & interfectum esse. Sed cum Moses de hac re nihil annotaverit, nos etiam in medio relinquimus.

101. Perpetrato scelere iam in id incùbunt, ut coram patre illud celare possint. Proinde tunicam polymitam, qua Iosephum spoliaverant, dilaniant, ut Iosephus ait, & hircino sanguine aspersam, per internuncios, procul dubio rei gestæ prorsus ignaros, patri mittunt, neve patri aliquam malè de se suspicandi ansam præberent, ideo non affirmant, pallium istud Iosephi esse, sed interrogant solummodo, an non sit: quin Iosephum apud se fuisse callidè dissimulant. vers. 31. 32.

102. Tunicam pater ilicò agnoscit, & quæ illius erat lenitas & simplicitas absq; ulla loci, temporis & aliarum circumstantiarum inquisitione ilicò ratiocinatur, Iosephum à bestijs esse discernit (eamq; ob causam vestimenta sua præ animi ægritudine dirumpit, & cilicium, mœroris signum, induit, multoq; tempore, annos nimirum xxii. filium luget, neq; ullum consolationi filiorum filiarumq; locum vult relinquere vers. 33. 34. 35.

103. Vbi interrogatur, num luctus tam acerbus tamq; diuturnus fidei sit consentaneus, & an non præcepto Syracidæ cap. 38. 17, Pauli 1. Thess: 4. 11. repugnet? Affirmat Calvinus.

104. Sed duæ potissimum causæ sunt tanti in animo patriarchæ mœroris, una quod spem promissi Messiaë in hoc filio hæere procul omni dubio existimaverat: etsi proinde ne nunc quidem de Christi in carnem adventu dubitet, non potest tamen non acerbissimè dolere ex alio illum, quàm Iosephi posteritate, nasciturum.

105. Altera causa tanti doloris est, quòd puerum ad incognita

29. Quest.
An Ruben-
consciis fu-
erit vendi-
tionis.

30. Quest.
De tunica
patri missa.

31. Quest.
de diuturno
& nimio
luctu Iaco-
bi.

C iph

ipsi loca procul à patria mittendo imprudenter fecisse & causam
miserrimæ ipsius cædi præbuisse sibi visus est.

106. Vtraq; verò hæc causa ita comparata est, ut fidem mini-
mè excludat, sed germanum potius fidei fructum, altera, vide-
licet Messiaë desiderium, altera, seriam pœnitentiam exprimat.
Neq; enim Iacobus leviter peccaverat, ut supra indicatum est.

107. Et quid mirum, quod filiorum & filiarum consolationes
non admittit, cum illi veros vivificæ consolationis fontes igno-
rent, & non nisi in humano cerebro nata adhibeant solatia, ac in-
super fraudulentâ etiam hac in re hypocrisi & simulatione nimis
credulum & φιλόσογον senem ludibrio habeant.

108. Quod filiarum Iacobi sit mentio de nuribus & neptibus
accipiendum esse ex eo liquet, quod Iacob vnicam saltem habu-
it filiam Dinam Gen. 30. 21.

32. Quest.
quod Iacob
ait, descen-
dam ad fi-
lium meum
lugens in in-
fernum.

109. Cum Iacobus ait: descendam ad filium meum lugens, sche-
ola, ad infernum, ibi Scheol de loco damnatorum accipi non
potest, cum patriarcha nec filium damnatum esse crediderit, neq;
etiam ipse ad inferos se præcipitare voluerit.

110. Alij per Scheol sepulcrum intelligunt, quod non impro-
bandum est, cum analogiæ fidei non repugnet Rom. 12. 6. Luc.
9. 50. Licet huic sententiæ obstare videatur, quod Iacobus filiū
non sepultum, sed à bestia devoratum persuasus fuerat.

111. D. Lutheri interpretatio est, quod censet in scriptura vo-
cem Kefer denotare sepulcrum, quod à nemine in dubium trahi-
tur, appellatione verò Scheol exprimi vel locum, in quo congre-
gantur animæ, qui quidem impijs est infernus & tartarus, fide-
libus paradysus seu finus Abrahæ, Esai. 57, vel communem ianuam,
portamq; , qua ex hac vita in alteram transitur, quæ nihil aliud
quàm mors est, iter & via universæ carnis Ios. 23. 14. 1. Reg. 22.

112. Planissima proinde sententia est, si dicamus Iacobum per
Scheol intelligere mortem, & hoc velle, se præ luctu & animi
mœrore moriturum.

33. Quest.
de Scheol.

113. Quod alioquin ad vocem Scheol attinet: Significationes
eius alijs tres præcipuas, ad quas reliquæ reducuntur, alijs plures
tradunt. Certum est, quod mortem frequenter significet Gen.
37. 35. & 42. 38. & 44. Iob. 7. 9. & 17. 13. Psalm. 89. 48. Prov. 27.
vers. 20.

141. Sicut

114. Sicut etiam pro tartaro & carbere damnatorum non raro 2.
 usurpatur: Num: 16. 30. Es: 5. 14. & 14. 12. Es: 28. 15.
115. Cruciatu porro, quibus damnati in inferno torquentur, 3.
 hac voce veniunt Deut: 32. 22. Iob. 42. 10. Psal: 49. 35. Iob. 11.
 8. Prov: 15. 11. Psal: 139. 8.
116. Adhuc Scheol saepenumero de pavore conscientiae, qui- 4.
 bus tam pii quam impij in hac vita torquentur, adhibetur, Psal:
 16. & 18. 6. & 30. 4. 1. Sam: 2. 6. Psal: 86. 13. & 88. 4. & 116. 3.
 Ion. 2. 3.
117. Deniq; de sepulcro quoq; accipi vocem scheol volunt Psal:
 141. 7.
118. Quantopere Iacobus Iosephum deploraverit indicatum 34. Quest.
 est: de filijs, quod quicumque fleverint, nulla prorsus sit mentio, *de patre Ia-*
 Addit autem Moses, & flevit eum pater eius. *cobi Isaaco,*
 119. Quae verba etsi de Iosephi patre, Iacobo possunt exponi, *quod fuerit*
 ut repetitio vehementiam doloris amplificet, rectius tamen de *superstes.*
 Iacobi patre, Isaaco accipiuntur.
120. Etsi enim is Gen: 35. 29. narratur mortuus fuisse, tamen
 ὑστερολογία in narratione inest, si quidem xii. annos post vendi-
 tum Iosephum superstes mansit, quod hoc pacto colligitur.
121. Vixit Isaac annos 180. Gen. 35. 28, & anno aetatis sexage-
 simo genuit Iacobum, ex quo efficitur, Iacobum cum Isaaco vixisse
 se annos 120.
122. Iam verò Iacob natus annos 130, venit in Aegyptum, unde
 consequitur, Isaacum decennio antè mortuum esse, quam Iacobus
 in Aegyptum proficisceretur.
123. Porro Ioseph natus annos xxx. evahitur Gen. 41. 46. &
 mox succedunt anni septem fertiles & duo steriles Gen. 45. 6, qui
 sunt anni novem, ita ut Iosephus, patre in Aegyptum veniente,
 habuerit annos 39.
124. Ab his xxxix. annis si detrahantur primò anni septende-
 cim, quos Ioseph habebat, cum vendebatur, & deinde decem, qui
 inter mortem Isaaci & migrationem Iacobi intercesserunt, remanent
 anni xii, quibus Isaacum post venditum nepotem fuisse super-
 stitem luctusq; participem oportet.
125. Secundò venditur Ioseph iterum à Midianitis in Aegypto,
 quod singulari Dei providentia factum est, ne vel sibi eum reti-
 nerent vel alibi venderent.

35. Quest. 126. Vendiderunt autem viro non obscuro sed nobili Potipha-
ro, qui nominatur Seris Pharaonis & princeps militum.

127. Appellationem Seris vertit græca interpretatio σπάρδοι, Spadoni, quæ ex eo refellitur, quod Potiphar uxorem habuit, & proinde castratus non fuit.

128. Nec multò melior Hieronymi versio, qui eunuchum nuncupat. Hoc enim nomen Seris conditionem seu officium, non qualitatem personæ denotat. Siquidem in populo Dei castrati ad publica officia non admittebantur Deut. 23. 1. cum tamen Sarisim quos Camerarios vocat D. Lutherus, plurimi in aula regum fuerint 1. Sam. 8. 15. 1. Reg. 22. 9. 2. Reg. 8. 5. & 9. 32. etc.

129. Rectè igitur Onkelus eum Rabba, id est, principem seu præfectum & magistratum nuncupat. Nam infra cap. 40. 2. duo præfecti alter pincernarum alter pistorum eodem vocabulo nominantur Sarisim.

130. Præter hunc titulum alio quoq; Potiphar insignitur, quod vocatur Sar hattabbachim, id est princeps seu magister militum, sive laniorum. Nam סרסוּמ alias mactatorem seu lanium & coquam, alias etiam militem, qui homines iugulat & mactat, significat. Sive igitur Potiphar archimagirus, ut LXX. & Hieronymus censent, sive militiæ princeps, quem marschallum nuncupamus, ut Onkelo placet, fuerit perinde est.

FINIS.

AB

52

9
549

ULB Halle 3
003 140 237

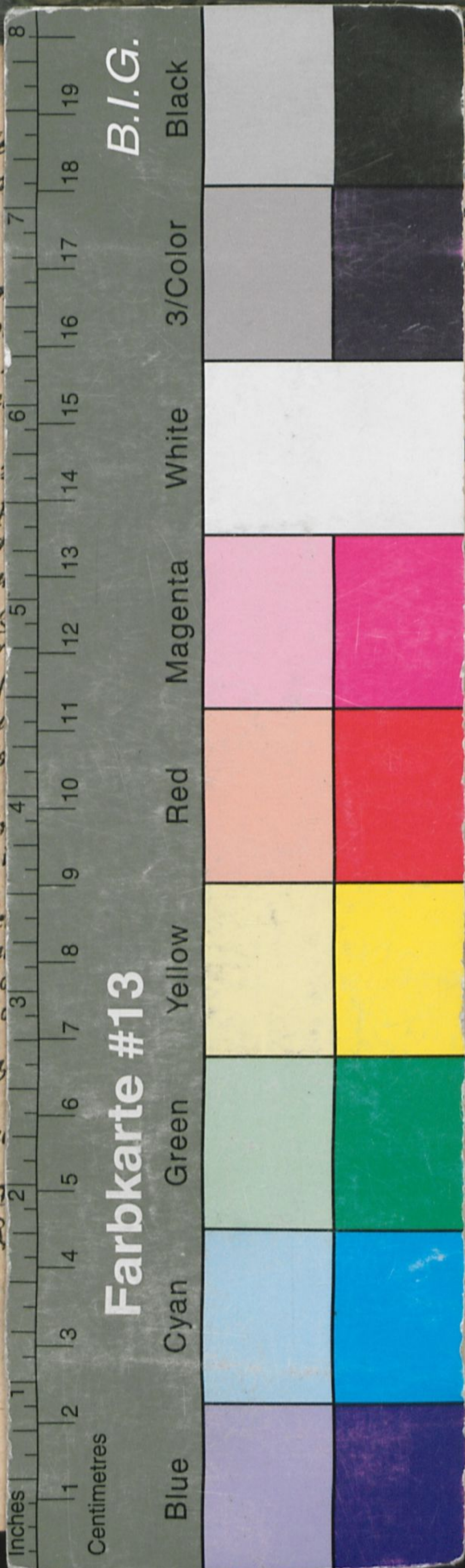

sb.

Wort

100

ATIO BIBLICA XXVII

XXVII. Capite Gene

s, ad privatam *συζητησιον*
proposita

à

ONE GESNERO, S. S.

IAE DOCTORE ET PRO-

re publico, in Academia

Vitebergensi.

De qua

ob. Anno 1599. Deo auxiliante respondebit

ES SAMBSTAGIUS

cuthanus Montano-Fr.

VITEBERGAE,

hatur Typis Meißnerianis,

D. XCI X.

